

15. april 2015
Side: 1 af 21

Rapport

Fremtidige finansieringsmuligheder for hestesporten

Danske Spil

Indholdsfortegnelse

1.	Baggrund	3
1.1.	Politisk stemmeaftale om idræt	3
1.2.	Samarbejde mellem Danske Spil og HFF	3
1.3.	Arbejdsproces og indhentelse af data	3
1.4.	Udarbejdelse af denne rapport	3
2.	Hestevæddeløbssporten og hestespillets udvikling	4
2.1.	Historisk tilbageblik	4
2.2.	Hestevæddeløbssportens udvikling	4
2.3.	Hestespillets udvikling	5
2.4.	Udviklingen i de nordiske lande	7
2.5.	Samfundsmæssig betydning af hestevæddeløb og hestespil	9
3.	Potentialeanalyse af hestevæddeløbssporten i Danmark	10
3.1.	Baggrund for udarbejdelse	10
3.2.	Potentialeanalysens hovedkonklusioner	10
4.	Fremtidig finansieringsmodel for hestevæddeløbssporten	12
4.1.	Nyt Dantoto – fase 1	12
4.1.1.	<i>Forudsætninger</i>	12
4.1.2.	<i>Fordele</i>	12
4.1.3.	<i>Ulemper</i>	12
4.1.4.	<i>Konklusion</i>	12
4.2.	Skandinavisk spilleselskab – fase 2	13
4.2.1.	<i>Forudsætninger</i>	13
4.2.2.	<i>Fordele</i>	14
4.2.3.	<i>Ulemper</i>	14
4.2.4.	<i>Konklusion</i>	14
4.3.	Grundlag for forretningsplan	15
5.	Ændringer af nuværende regulering	16
6.	Hestesportens forretningsplan	17
7.	Den videre proces	19
7.1.	Indledning	19
7.2.	Problemstillinger	19
8.	Bilag	21
8.1.	Kommissorium for arbejdsgruppen til undersøgelse af alternative finansieringsmodeller	21
8.2.	Kronologisk oversigt over hestesporten og totalisatorspillets udvikling	21
8.3.	Uddrag af rapport fra Data Intelligence	21
8.4.	Beskrivelse af mulige scenarier	21
8.5.	Scenarie 1 – Status quo	21
8.6.	Scenarie 3 – Liberalisering af hestespillet	21
8.7.	Regulering af hestespillet	21
8.8.	Forretningsplan "Ny Dantoto"	21

1. Baggrund

1.1. Politisk stemmeaftale om idræt

Den 6. maj 2014 indgik Folketingets partier en politisk stemmeaftale om idræt. Aftalen indebærer bl.a., at Hestevæddeløbssportens FinansieringsFonds (HFF) andel af udlodningsmidlerne fra 2015 reduceres med 15 mio. kr. stigende til 30 mio. kr. varigt fra og med 2018.

Med henblik på at gennemføre de i stemmeaftalen aftalte prioriteringer - og om muligt styrke hestevæddeløbssporten og hestevæddeløbsspillet i Danmark - var der blandt partierne enighed om, at:

"[opfordre] HFF til i samarbejde med Danske Spil at undersøge alternative finansieringsmuligheder for HFF bl.a. via udvikling af nye spilleformer. Hvis undersøgelsen sandsynliggør bæredygtige modeller, vil parterne efterfølgende se positivt på en alternativ finansieringsmodel, der muliggør selvstændighed."

1.2. Samarbejde mellem Danske Spil og HFF

På baggrund af opfordringen i stemmeaftalen udarbejdede HFF og Danske Spil et kommissorium, der beskriver parternes opgave m.v. (se **Bilag 1**). Samtidig nedsatte HFF og Danske Spil en arbejdsgruppe med medlemmer fra begge parter. Arbejdsgruppen har bestået af i alt fem medlemmer, to fra Danske Spil og tre fra HFF, herunder en repræsentant fra Dansk Hestevæddeløb (DH). HFF har udpeget formanden for arbejdsgruppen.

1.3. Arbejdsproces og indhentelse af data

HFF og Danske Spil har i alt afholdt 15 arbejdsgruppemøder, herunder har der været afholdt 5 møder med deltagelse af Data Intelligence med henblik på udarbejdelse af analyseoplæg og afrapportering af analyseresultat. Derudover blev der på initiativ fra arbejdsgruppen afholdt et fælles nordisk møde den 12. september 2014 med deltagelse af ATG og Norsk Rikstoto. På dette møde deltog endvidere en repræsentant fra Kulturministeriet. Formålet med mødet var at hente inspiration fra de nordiske spillereselskaber.

1.4. Udarbejdelse af denne rapport

Parterne har samarbejdet om tilblivelsen af denne rapport, herunder har parterne drøftet tre forskellige scenarier (1) Status quo, 2) Overdragelse af tilladelse og 3) Liberalisering), som er omtalt nedenfor under punkt 4. Det er HFF, der har udvalgt og udfoldet det scenarie, som HFF har vurderet kan give alternative finansieringsmuligheder for hestesporten (se punkt 4). Derudover er det alene DH, der på baggrund af det valgte scenarie har udarbejdet og står inde for den forretningsplan, der er beskrevet under punkt 6. Danske Spil har således primært leveret viden og informationer relateret til hestespillet og driften af Dantoto.

Selvom hestesporten og Danske Spil har haft et mangeårigt tæt samarbejde som følge af den nuværende konstellation, har parterne tilstræbt både i rapporten og i forretningsplanen, at den fremtidige model er neutral i forhold til Danske Spil forstået på den måde, at modellen ikke er afhængig af et helt eller delvist samarbejde med Danske Spil.

Danske Spil har under hele forløbet stået til rådighed med faglig sparring og har stillet de data til rådighed, som HFF har efterspurgt til brug for HFF's beregninger m.v.

2. Hestevæddeløbssporten og hestespillets udvikling

2.1. Historisk tilbageblik

Der er en tæt sammenhæng mellem hestevæddeløbssport og totalisatorspil, som har langt over 100 års tradition.

De første organiserede galop- og travløb blev afholdt i henholdsvis 1820 og 1831. Hestevæddeløb nød stigende popularitet som folkeforlystelse og spilobjekt, og Danmark fik i 1895 den første egentlige lov, der regulerede spil på væddeløb og sportsskampe.

Hestevæddeløbssporten kom i 1990'erne ind i en afmatningsperiode. For at skabe bedre økonomi for sporten fokuserede forbundene på den liberalisering af spilleformer, der i disse år fandt sted. De etablerede spillleselskabet Dantoto A/S i begyndelsen af 1990'erne i lighed med tilsvarende etableringer i de øvrige skandinaviske lande.

Dantoto A/S kunne ikke opnå tilladelse til spil over grænserne eller på anden måde udvikle spillet, hvorfor Danske Spil overtog Dantoto A/S og rettighederne til at udbyde spil på hestevæddeløb i 2000. Samtidig blev Hestevæddeløbssportens FinansieringsFond (HFF) etableret. Ved fondens start indskød Danske Spil 50 mio. kr. i fonden. Dette fremgår af § 3 i HFF's dagældende vedtægter. Indbetalingen blev foretaget den 3. juli 2000 fordelt med 31.310.000 kr. til HFF og et tilskud til banerne sendt direkte fra Danske Spil – på vegne af fonden – på 18.690.000 kr. Beløbet på 18.690.000 kr. blev fordelt mellem banerne, Dansk Travsports Centralforbund og Danske Galop.

I forbindelse med en revision af spillelovgivningen i 2003 blev hestevæddeløbssporten optaget på fordelingsnøglen for Tipsmidler (i dag Udlodningsmidler) og modtog på linje med de store idrætsorganisationer en lovfæstet procentdel af Udlodningsmidlerne fra Danske Spil og Det Danske Klasselotteri. Med henblik på at stimulere omsætningen på væddeløbsbanerne blev det besluttet, at enkelte bane skulle have 21,25 % af det spil, der blev genereret på den pågældende bane.

Spil på heste har eksisteret lige så længe, der har været afviklet løb, og spil på heste har siden starten været afviklet ud fra det samme princip – nemlig puljespil – hvilket også kaldes totalisatorspil. Af **Bilag 2** fremgår en overordnet kronologisk oversigt over hestesporten og totalisatorspillet udvikling.

2.2. Hestevæddeløbssportens udvikling

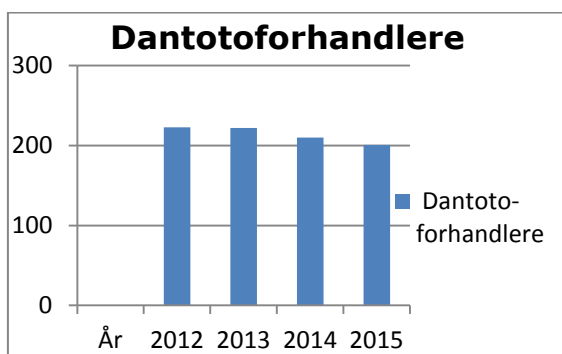
Hestesportens FinansieringsFond (HFF) har til formål at udvikle dansk hestevæddeløb både i form af professionel sport og amatørsport samt at sikre et spillegrundlag og sportens økonomiske fundament. Herved forstås, at der skal tilføres penge til drift og udvikling af de ni hestevæddeløbsbaner, løbspræmier, avlsarbejde, etablering og vedligeholdelse af faste anlæg på baner samt drift af sportens organisationer, Dansk Galop og Dansk Travsports Centralforbund. Sportens to hovedbaner er for galops vedkommende Klampenborg Galopbane og for travs vedkommende Charlottenlund Travbane. Der er kombinerede trav- og galopbaner i Aalborg, Aarhus og Odense samt travbaner i Skive, Billund, Nykøbing Falster og på Bornholm. I 2012 etablerede sportens hovedorganisationer driftsselskabet DH. DH varetager administrative, regnskabsmæssige og markedsføringsmæssige opgaver. Etablering af nyt spillleselskab kan naturligt ske i regi af DH.

Cirka halvdelen af HFF's midler er indtil 2014 gået til præmietilskud til banerne, mens ca. 35 % af midlerne er gået til driftstilskud til baner og forbund. HFF har indtil 2014 modtaget ca. 97,5 mio. kr. om året.

I perioden 2005-2010 blev der på landets ni baner afviklet mellem 2.300-2.800 hestevæddeløb om året fordelt over 246-297 løbsdage. Antallet af aktive væddeløbsheste i trav og galop har i perioden ligget på 3.000-3.500 heste. I perioden 2000-2014 er antallet af danske løbsdage faldet med 40 % - fra 420 løbsdage i 2000 til 250 løbsdage i 2014. Det betyder, at der er mindre at udbyde spil på.

2.3. Hestespillets udvikling

Af nedenstående figur fremgår udviklingen i distributionen af hestespil fra 2012-2015. Som det fremgår af figuren, er antallet af Dantotoforhandlere faldet fra 223 i 2012 til 201 i 2015. En af årsagerne er lukning af nærbutikker og kiosker, hvilket også har påvirket antallet af Dantotoforhandlere.

Af nedenstående skema fremgår udviklingen i spiludbuddet fra år 2000, hvor Danske Spil overtager Dantoto, og frem til 2015. Som det fremgår, er der sket en fordobling i udbudte spil.

Nr.	Spilform	Væddemålets indhold	Udbudt 2000	Udbudt 2015
1.	Vinder	Find vinderen af ét løb	X	X
2.	Plads	Find første-, anden- eller tredjehesten i ét løb	X	X
3.	Vinder og Plads	To gevinstchancer i ét spil	X	X
4.	Raket	Spil Vinder og Plads i flere løb	X	X
5.	Tvilling	Find de to bedst placerede heste i ét travløb		X
6.	Komb.	Find de to bedst placerede heste i ét galopløb	X	X
7.	Trio	Find de tre første heste over mål	X	X
8.	Dagens Dubbel	Find vinderen af to på hinanden følgende løb		X
9.	V4	Find vinderne af fire forudbestemte løb		X
10.	V5	Find vinderne af fem udvalgte løb	X	X
11.	V64	Find vinderne af seks forudbestemte løb med tre gevinstpuljer		X
12.	V65	Find vinderne af seks forudbestemte løb med to gevinstpuljer		X
13.	V75	Find vinderne af syv forudbestemte løb med tre puljegevinster, som er Nordens største		X
14.	V86	Find vinderne af otte forudbestemte løb med tre gevinstpuljer for kun 25 øre pr. kombination		X
15.	Lyn	Lynspil på alle spilformer, hvor det gælder om at finde vinderen i flere løb	X	X
16.	Systemspil	Reducerede systemer på V-spil		X

Af nedenstående skema fremgår udviklingen i omsætningen fra Danske Spils overtagelse af Dantoto i 2000 og frem til og med 2014. Som det fremgår, er omsætningen steget med knapt 30 % fra Danske Spils overtagelse af Dantoto i 2000 og frem til og med 2014. Det er imidlertid omsætningen på udenlandske væddeløb, der har været vækstet, hvorimod omsætningen på danske væddeløb har været faldende i perioden.

År			Danske Væddeløb			Udenlandske Væddeløb		Total
	Omsat	%	Baner	Forhandler	Internet/ Mobil/PLUS	Forhandler	Internet/ Mobil/PLUS	
	<i>i '000 kr.</i>		<i>i '000 kr.</i>	<i>i '000 kr.</i>	<i>i '000 kr.</i>	<i>i '000 kr.</i>	<i>i '000 kr.</i>	<i>i '000 kr.</i>
2000	390.110	100,0%	125.236	261.862		3.012		390.110
2001	439.786	112,7%	97.396	236.081		106.309		439.786
2002	467.623	119,9%	82.839	195.366		189.418		467.623
2003	468.783	120,2%	77.795	161.289		229.699		468.783
2004	458.485	117,5%	76.999	134.341		247.145		458.485
2005	469.384	120,3%	77.157	124.244		267.983		469.384
2006	538.195	138,0%	71.279	106.197	11.782	328.938	19.999	538.195
2007	636.116	163,1%	74.000	111.810	31.906	367.057	51.343	636.116
2008	611.896	156,9%	70.226	87.279	38.189	350.003	66.199	611.896
2009	565.509	145,0%	61.491	65.635	34.921	325.904	77.558	565.509
2010	545.620	139,9%	54.925	53.674	33.275	311.080	92.666	545.620
2011	564.823	144,8%	55.030	51.738	37.031	310.000	111.024	564.823
2012	562.301	144,1%	54.321	47.856	41.042	296.343	122.739	562.301
2013	523.108	134,1%	51.366	43.461	42.306	260.096	125.879	523.108
2014	493.603	126,5%	49.724	37.431	41.663	235.503	129.282	493.603

Af nedenstående skema fremgår Dantotos indtjening i 2014 fordelt på danske og udenlandske baner. Som det fremgår, udgør omsætningen for udenlandske baner tre fjerdedele af den samlede omsætning. Tabellen udviser tre hovedtendenser. Dansk spil til danske baner, hvor avancen er høj, falder markant i perioden, mens dansk spil til udenlandske baner, hvor avancen er lavere, stiger tilsvarende markant i perioden. Konsekvensen af denne udvikling har været en udhuling af forretningsgrundlaget. Endelig ses en stærk vækst i onlineomsætningen til ca. 35 % af den samlede omsætning.

2014 - Dantoto				
	Danske Baner	Udenlandske Baner	Total	Note
	i '000 kr.	i '000 kr.	i '000 kr.	
Omsætning	128.818	364.785	493.603	A
-Præmier	-95.325	-270.347	-365.672	A
=BSI	33.883	95.530	129.413	
-Afgifter	-3.717	-10.404	-14.121	A
-Forhandlerprovision	-8.624	-28.369	-36.993	A
-Leverandørprovisioner	-1.831	-5.199	-7.030	A
=Overskud fra spil	19.711	51.559	71.270	
-Markedsføring	-1.512	-4.232	-5.744	B
-Racing live omk.	-12.158	-9.295	-21.453	C
-Lønomkostninger	-1.680	-4.702	-6.382	B
-Allokeret overhead	-221	-620	-841	D
-Øvrige kapacitetsomkostninger	-2.775	-7.768	-10.543	B
=Indtjeningsbidrag (EBITDA)	1.364	24.942	26.307	
-Afskrivning på IT-plattform	-189	-529	-718	B
=Overskud før skat	1.175	24.413	25.589	
-Skat	-288	-5.981	-6.269	
=Nettooverskud	887	18.432	19.320	

A) Direkte henførbare indtægter og omkostninger.

B) En kombination af direkte henførbare omkostninger og en fordeling af omkostninger baseret på BSI fordelt på danske og udenlandske baner.

C) En kombination af direkte henførbare omkostninger og en fordeling af omkostninger baseret på antal løb fordelt på danske og udenlandske baner.

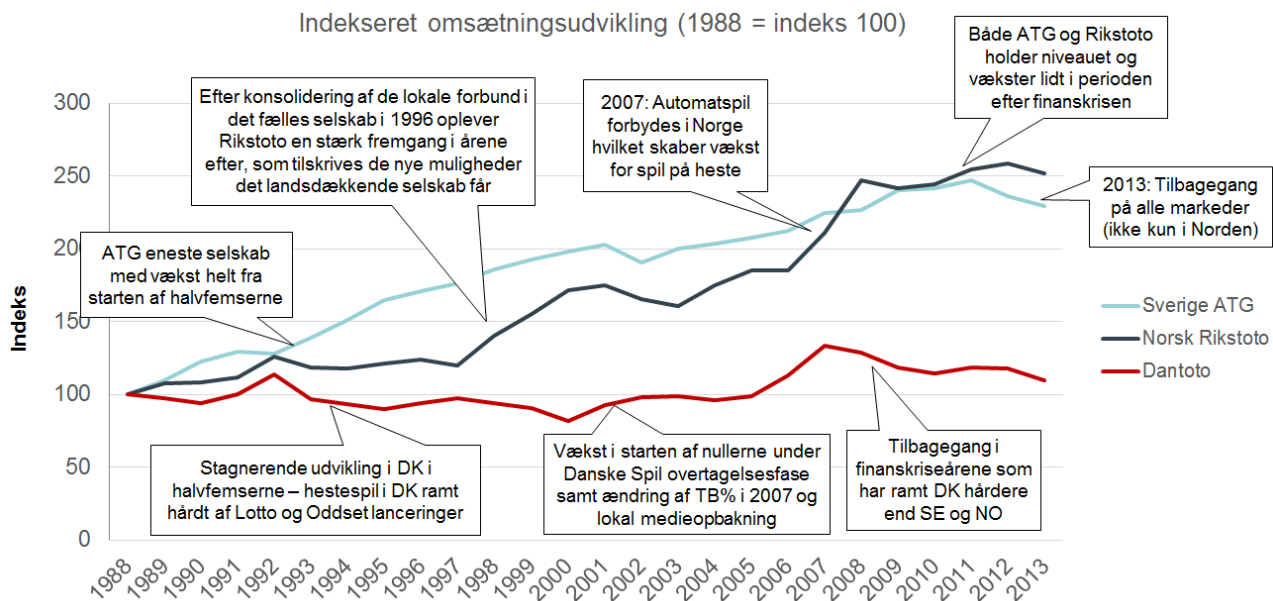
D) En fordeling af indirekte omkostninger baseret på BSI fordelt på danske og udenlandske baner.

Dantotos omsætning fordelt på danske og udenlandske baner er illustreret i nedenstående figur.

2.4. Udviklingen i de nordiske lande

Den historiske udvikling i hestespillet i Norden fremgår af nedenstående illustration:

Note: For Norsk Rikstoto er omsætningen for perioden før 1996 estimeret. I 1996 konsolideres alle de lokale forbunds omsætning i Rikstoto som således får tilført 1,4 mia. NOK

Af nedenstående skema vises et overblik over spillemarkedet i de nordiske lande for 2013:

	Sverige	Norge	Danmark
Indbyggertal i mio.	9.694.194	5.109.056	5.655.750
Spillemarkedet (BSI) ¹ i mio. kr.	17.248 (SEK)	9.012 (NOK)	7.740 (DKK)
Hestespillet (BSI) i mio. kr.	3.120 (SEK)	1.224 (NOK)	120 (DKK)
Andel af spillemarkedet	18 %	14 %	2 %
Tilbagebetalingsprocent	70 %	68 %	73 %
Bidrag til staten via afgifter (mio. kr.)	1.099 (SEK)	139 (NOK)	23 (DKK)
%-andel af BSI	35 %	11 %	19 %
Bidrag til sporten (mio. kr.)	1.380 (SEK)	593 (NOK)	96 (DKK)
%-andel af BSI	44 %	48 %	80 %

¹ Ved BSI forstås bruttopilindtægten, som er indskuddet fratrukket præmier

Tallene giver en indikation af, hvorledes spillemarkedet og spil pr. indbygger er sammensat.

Historisk set var spilleomsætningen på heste i 60'erne, 70'erne og indtil midt 80'erne på samme proportionale niveau i Danmark, Sverige og Norge.

Oversigten tegner imidlertid et tydeligt billede af, at spillemarkedet for heste i Danmark ikke tilnærmelsesvis har oplevet en udvikling på niveau med Sverige (især) og Norge.

Det skal dog bemærkes, at markedsvurderingen i både Sverige og Norge estimerer et vist udenlandsk (og illegalt) spil fra udenlandske bookmakere. Dette vurderes meget lavt i Danmark, hvorfor der ikke er indregnet et beløb for dette.

Det ses tydeligt, at det svenske spillemarked på heste i langt højere grad bidrager til statskassen via afgifter, end tilfældet er i Norge og Danmark. Dette skyldes dels den langt større volumen og dels en anderledes og højere beskatning og afgiftsstruktur end i de andre nordiske lande.

2.5. Samfundsmæssig betydning af hestevæddeløb og hestespil

I henhold til den senest offentliggjorte undersøgelse² er den afledte samfundsmæssige påvirkning fra hestevæddeløbssporten en dynamisk beskæftigelseseffekt på faktor 2,88. Dette er væsentlig højere end den gennemsnitlige samfundsmæssige effekt fra andre erhverv³.

I interne undersøgelser vurderes det, at den samlede årlige omsætning på heste i professionel træning er på ca. 500 mio. kr.⁴. En samlet samfundsmæssig effekt af dette vil således være tæt på 1,5 mia. kr., jf. ovenstående faktor.

Dertil skal lægges en afledt effekt i forhold til spillet på hestevæddeløbene, som er beregnet til en faktor på 3,67. Lignende effekter ses internationalt og kan således anses som værende valide⁵.

Væddeløbsbanerne er fordelt i hele Danmark, men knapt halvdelen af væddeløbsbanerne er etableret i yderområderne af Danmark, idet der som nævnt ovenfor er væddeløbsbaner i Skive, Billund, Nykøbing Falster og på Bornholm. Undersøgelser fra bl.a. Sverige har vist, at hestesport og muligheden for hestehold i landdistrikto mråder har fundamental betydning for fastholdelse af befolkning og for aktivitet i disse yderområder. Det er klart, at - med den førnævnte samfundsmæssige effekt in mente - har hestesporten en stor betydning for disse lokalsamfunds fortsatte udvikling og overlevelse.

Landets væddeløbsbaner har en aktiv og væsentlig integrationsmæssig rolle i lokalsamfundene, og erfaringerne viser, at unge med forskellige sociale og psykiske problemer ofte med stor succes arbejder på og i tilknytning til væddeløbsbanerne. Hestesporten har vist sig rummelig og omgangen med dyrene nærmest terapeutisk hos unge med lidt tilpasningsproblemer og har beviseligt haft gode resultater for de unge og dermed for hele lokalsamfundet⁶.

Væddeløbssporten har været en del af den danske sportskultur i mere end 150 år, og oplevelser på væddeløbsbanerne har været en del af danskernes kulturoplevelser i alle årene. F.eks. blev en hest som Tarok hele nationens samtaleemne i 70'erne.

Det er svært at vurdere værdien af en kulturarv, men hestesport er i større eller mindre grad en integreret del af alle vesteuropæiske landes kulturu dbud og er således en faktor i alle sammenlignelige samfund.

² Rapport: Hestesektorens samfundsmæssige betydning i Danmark

³ Kilde: SEGES (tidligere Videncenter for Landbrug), afdelingen for Heste

⁴ Kilde: DH

⁵ Kilde: SEGES (tidligere Videncenter for Landbrug), afdelingen for Heste

⁶ Kilde: DH

3. Potentialeanalyse af hestevæddeløbssporten i Danmark

3.1. Baggrund for udarbejdelse

Med henblik på at skabe et solidt grundlag for denne rapport anmodede parterne i starten af processen analysebureauet Data Intelligence om at udarbejde en potentialeanalyse (se **Bilag 3**⁷). Baggrunden for analysen var, at spil på heste historisk set har udviklet sig anderledes i Danmark end i Sverige og Norge, hvor hestesporten selv ejer spilleselskaberne. Hestespillet i Danmark omsætter for ca. en tyvendel af det tilsvarende spil i Sverige og ca. en ottendedel af det norske hestespil, jf. tabel 2.4.1. Årsagen til forskellene landene imellem er givetvis både kulturelt og historisk betinget, men det giver naturligvis alligevel anledning til at vurdere, om der måtte være uudnyttede potentialer på det danske marked, der kan komme både samfundet og hestesporten til gode. Formålet med analysen var derfor i første omgang grundigt at undersøge de forretningsmæssige muligheder, der ligger i at strukturere hestesporten anderledes i Danmark f.eks. ved ændret distribution, produktudvikling og markedsføring. Formålet med analysen har derfor været at identificere det fremtidige markedspotentiale for hestespil i Danmark.

Analysens arbejdstema har derfor været følgende:

"Har Dantoto, der i dag drives af Danske Spil, nået sit fulde potentiale, eller er der muligheder for at øge omsætningen og indtjeningen via en forbedret penetration i befolkningen eller en øget omsætning blandt nuværende Dantotospillere".

De spørgsmål, analysen besvarer, er følgende:

- Hvad betyder distributionen for Dantotos omsætning?
- Hvad betyder det for omsætningen, at der er nordiske puljer?
- Hvad er kannibaliseringen på øvrige produkter fra Danske Spil, og hvordan vil den udvikle sig, hvis Dantotos distribution bliver øget?
- Hvordan er omsætningen geografisk fordelt i landet, og har der været nogen særlig udvikling gennem årene?
- Hvor mange aktive Dantotospillere er der i dag i forhold til tidligere?
- Hvad betyder det samlet set for potentialet på kort og langt sigt?

3.2. Potentialeanalysens hovedkonklusioner

Vi vil nedenfor ganske kort gengive rapportens hovedkonklusioner. Der henvises til rapportens detaljerede beskrivelse af både delkonklusioner og hovedkonklusioner⁸.

Data Intelligence konkluderer, at der er et potentiale på op til +55 % på hestespil i Danmark, hvis en række præmisser samtidig opfyldes:

- Distributionen øges markant (16 gange den nuværende distribution).
- Kendskabet øges signifikant til 40 % (ca. 25 % i dag), hvilket kræver en betydelig marketingindsats på minimum 20 mio. kr. pr. år.
- Et udvidet nordisk samarbejde hvor samtlige danske løb gøres til nordiske løb.

Den samlede potentialeberegning for dansk omsætning fremgår af skemaet nedenfor⁹:

⁷ Enkelte sider i Potentialeanalyse af hestesporten i Danmark, Data Intelligence, er ikke medtaget, da de er forretningskritiske for Danske Spil

⁸ Se Bilag 3, side 16, 25, 41-42, 55-56, 87-88 og 96 for delkonklusioner og side 109-112 for hovedkonklusioner

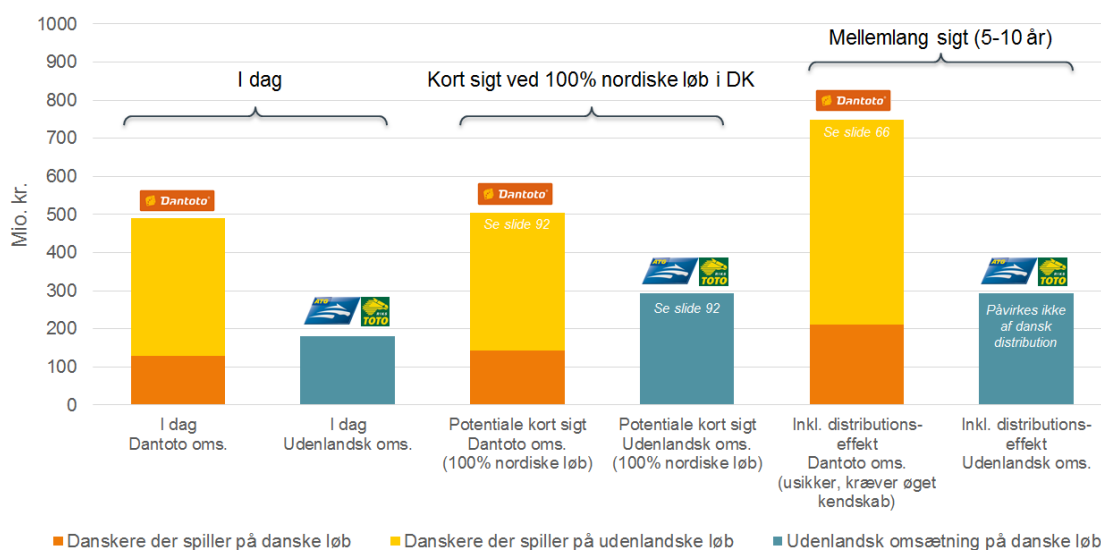
⁹ Se også side 101 i Bilag 8.3

Effekttype	Effekt i %	Forklaring
Distributionseffekter kort sigt (ca. 1 år)	+3%	Meget begrænset effekt på kort sigt jf. erfaringer fra tidligere samt resultater fra kannibaliseringanalyse af nye butikker samt overlevelsesrate af nye butikker – kun effekt på medium og langt
Distributionseffekter mellemlangt sigt (5-10 år)	+40%	Forudsætning at Dantoto distribueres på lige fod med Oddset svarende til 16 gange den nuværende distribution. Samtidig skal kendskabet øges til ca. 40% hvilket kræver en betragtelig marketing investering på 20-50 mio. kr. pr. år i fem år
Udvidet nordisk samarbejde (alle danske løb gøres nordiske)	+3%	Beregnet fra transaktionsdata/markedsmodel (ca. + 14 MDKK). Dertil kan lægges øget indtægt fra provision fra udlandet på ca. 5 mio. kr. Denne indtægt stammer fra, at omsætningen spillet i udlandet på danske løb stiger med over 60% fra 180 mio. kr. til 294 mio. kr.
Kommunikationseffekt via online omsætning	+10%	En meget aggressiv kommunikationsindsats på 20-50 mio. kr. pr. år i fem år vil selvfølgelig også smitte af på online omsætningen – ifølge koncepttesten estimerer vi et potentiale på op til +33% af online omsætningen svarende til ca. 10% på totalomsætningen (ca. 50 MDKK)
Total ekstra potentiale på 5-10 årig horisont	Ca. +55%	
Omsætning 2014 MDKK	491	
Omsætning 2020 MDKK	760	Den fremskrevne omsætning tager ikke højde for den nedadgående konjunktur for Dantoto. Det forudsættes at ændringerne vil standse den seneste negative udvikling

Kilde: Data Intelligence, Potentialeanalyse, december 2014

Illustrationen nedenfor viser dels Dantotos omsætning fordelt på danskere, der spiller på danske løb, og danskere, der spiller på udenlandske løb. Derudover viser illustrationen udenlandsk omsætning på danske løb. Det skal i den forbindelse bemærkes, at denne udenlandske omsætning (300 mio. kr.) ikke indgår i den danske omsætning, men alene den provision Dantoto modtager fra de viste selskaber (ATG og Rikstoto).

Samlet nordisk potentiale (inkl. øget indspil via udland)

- Dantoto modtager i dag ca. 4 % provision af den udenlandske omsætning (det som primært svenskerne og nordmændene omsætter i deres selskaber men som spilles på danske løb)
- Denne indtægt øges med 5 mio. kr. da den udenlandske omsætning øges med ca. 115 mio. kr.

Kilde: Data Intelligence, Potentialeanalyse, december 2014

4. Fremtidig finansieringsmodel for hestevæddeløbssporten

Som nævnt under punkt 1.4. er det alene HFF, der har udvalgt scenarie 2 – Overdragelse af tilladelse – som en mulig fremtidig finansieringsmodel. Nedenfor har HFF udfoldet scenariet, som er delt op i en fase 1 og en fase 2. Øvrige scenarier er beskrevet i **Bilag 4, 5 og 6**.

4.1. Nyt Dantoto – fase 1

I denne model overdrages tilladelsen til udbud af hestespil til hestesporten. Samtidig overdrages aktiver og passiver, herunder tv-rettigheder, i relation til Dantoto til hestesporten på lempelige vilkår. Efter overdragelsen vil Dantoto skulle etableres som særskilt selskab 100 % ejet af hestevæddeløbssporten i Danmark (eventuelt i DH's regi). Formålet med selskabet Dantoto skal være at generere midler til hestevæddeløbssporten. Hele overskuddet fra Dantoto skal således gå til driften af hestevæddeløbssporten. Herudover skal hestesporten indgå kommercielle aftaler med tredjepart om drift og distribution. Hestesporten tilkøber andre ydelser fra øvrige nordiske spillereselskaber på kommercielle vilkår. Det overordnede driftsmæssige ansvar vil skulle placeres hos hestesporten, der skal udvikle forretningsmodellen, herunder sæsonplanlægning, markedsføring m.m.

4.1.1. *Forudsætninger*

- Monopolet på hestespil fortsætter minimum fem år.
- Spiltilladelsen overdrages til hestevæddeløbssporten.
- Aktiver og passiver overdrages til hestevæddeløbssporten.
- Hestevæddeløbssporten bliver ejer af spillereselskabet Dantoto.
- Der indgås aftale med tredjepart om drift og distribution.
- Der sikres tilstrækkelig mellemfinansiering udover den statslige støtte via HFF for at optimere forretningsgrundlaget.
- Fælles nordiske puljer til alle hestevæddeløb i Norden (Skandinavien).

4.1.2. *Fordele*

- Øget nordisk samarbejde vil forøge omsætningen.
- Optimering af produktionsapparat (sæsonplanlægning) i forhold til hestemateriale og spillemuligheder sikrer højere grad af synergi.
- Spil og sport markedsført samlet i ét selskab.
- Tv-produktionsaftale moderniseres, genforhandles og udliciteres eventuelt til bedst kvalificerede eksterne partner.

4.1.3. *Ulemper*

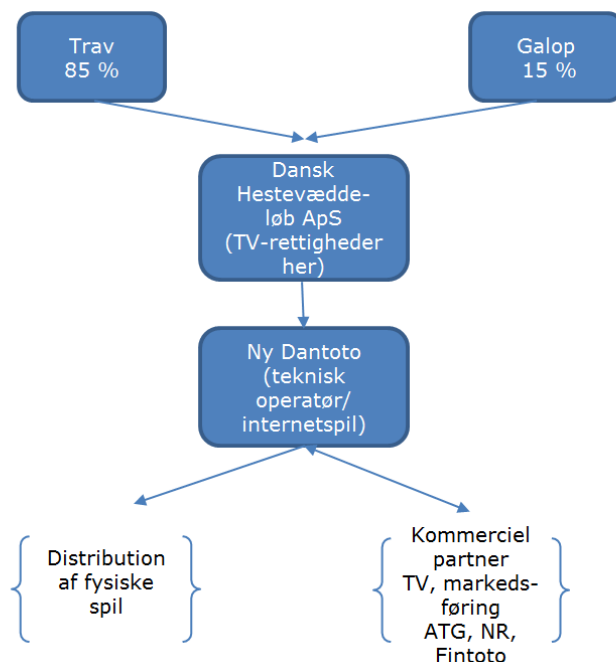
- Der skal etableres en mellemfinansiering, udover tilskuddene fra HFF, til at sikre det forretningsmæssige grundlag de første år. Manglende finansiering vil kunne få negative konsekvenser for produktionsapparatet (fald i aktive) og dermed fremtidige muligheder for fremtidige spillemuligheder.
- Politisk opbakning skal konkretiseres i loven.
- Tilbagekøbspris på Dantoto skal fastsættes – ikke kommerciel beregning.
- Hestesporten skal indgå aftaler om drift og distribution.

4.1.4. *Konklusion*

- Denne model medfører, at hestespillet drives af hestesporten i samarbejde med eksterne parter, som stiller it-plattform samt distribution til rådighed efter fastsat fee.
- Hestesporten får selv ansvar for driften og optimering af denne og får derfor mulighed for at udnytte alle synergieffekterne mellem sport og spil.
- Finansieringen af sporten vil i denne model være en kombination af Kulturministeriets fortsatte ønske om at bevare denne kultur i Danmark kombineret med, at

hestesporten selv bidrager til udviklingen af hestevæddeløbene og udbuddet i Danmark.

Struktur for hestesportens nye spillemarked:

4.2. Skandinavisk spillemarked – fase 2

Det vurderes, at et fælles skandinavisk spillemarked vil kunne skabe en samlet fremtid for hestevæddeløbssporten på nordisk plan.

Et fælles selskab for hestesport i Danmark, Sverige og Norge vil give betydelige synergier på it, markedsføring, tv-produktion og distribution.

Et fælles selskab vil kunne konkurrere med de større europæiske spillemarkeder (PMU, Ladbrokes m.v.), men de nordiske selskaber og markederne er hver især for små.

4.2.1. Forudsætninger

- Hverken sporten eller staten vil få forringet deres nuværende vilkår.
- Politisk opbakning på nordisk plan.
- De nordiske spillemarkeder har vist interesse for modellen (ATG og NRT).
- Der skal opnås enighed om ejerandele og fordelingspolitik landene imellem.

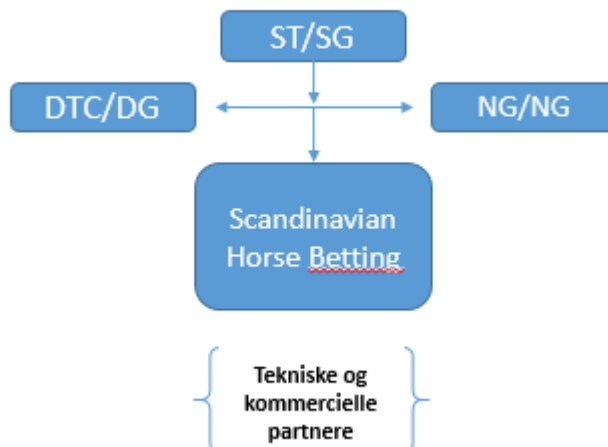
Dette vil give mulighed for i højere grad at kunne levere produkter, der har værdi for forbrugere på verdensplan og ikke kun i Norden.

Dette spillemarked vil skulle ejes af hestesporten i Danmark, Sverige og Norge.

Denne model kunne være et skridt i retning af en bæredygtig model i et liberaliseret marked.

Hensigten er på længere sigt som del af denne struktur at undersøge mulighederne for udbud af andre spilformer end heste. Det kunne være fodbold, tennis,

hundevæddeløb og andre videnspil, der er attraktive for hestespillerne og vice versa.

4.2.2. Fordele

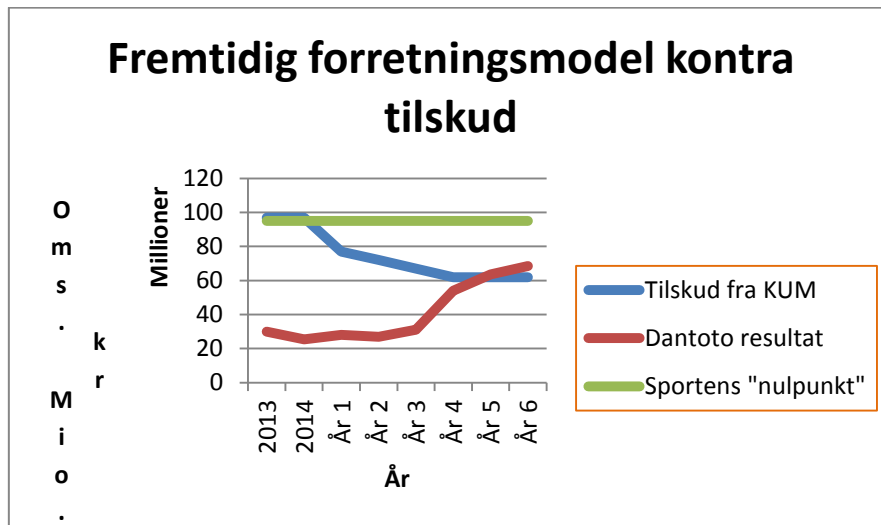
- De nordiske spilleselskaber (ATG og NRT) viser interesse for denne vision.
- Hestesporten i Danmark bliver partner i en organisation med langt større økonomi, viden og fokus på hestespillet og med samme formål, nemlig at tilgodese hestesporten.
- Optimering af produktionsapparat (sæsonplanlægning) i forhold til hestemateriale og spillemuligheder. Knowhow på både spil samt markedsføring – store synergier.
- Modellen vil kunne være et skridt i retning af et liberaliseret marked.
- Tv-produktionsaftale moderniseres, genforhandles og udliciteres eventuelt til bedst kvalificeret ekstern partner.
- Denne model forudsætter politisk velvilje i både Danmark, Sverige og Norge.
- Statskassen får betydeligt større indtægter fra afgifter og skatter via den stigende omsætning.

4.2.3. Ulemper

- Der skal være enighed om det langsigtede mål, og dette skal manifesteres både politisk og forretningsmæssigt hos partnerne.
- Dantoto vil være en mindre del af det fælles nordiske spilleselskab, det vil sige lav ejerandel.
- Det er en kompliceret proces, der kan tage lang tid, da den kræver lovændringer i flere lande.

4.2.4. Konklusion

- Denne model giver grundlæggende hestesporten en realistisk platform at operere på - også på et liberaliseret marked - sammen med øvrige nordiske partnere.
- Hestesporten i Danmark sikres en stabil finansiering og fundament for fremtiden.

4.3. Grundlag for forretningsplan

Da det er scenarie 2, som HFF vurderer, kan skabe alternative finansieringsmuligheder, er det dette scenarie, der danner grundlag for udarbejdelsen af den forretningsplan, som er beskrevet under punkt 6 og som alene DH har udarbejdet og indestår for.

5. Ændringer af nuværende regulering

Den nuværende regulering af udbud af hestespil er beskrevet i **Bilag 7**.

Med henblik på at finde en fremtidig finansieringsmodel for hestevæddeløbssporten skal følgende ændringer i lovgivningen gennemføres/overvejes:

- *Spiltilladelsen* – der skal ske en ændring i spillelovgivningen, så der skabes hjemmel for, at hestevæddeløbssporten får monopol til at udbyde spil på heste.
- *Overskuddet* – Overskuddet fra Dantoto skal kunne anvendes til drift og udvikling af hestevæddeløbssporten.
- *Mellefinansieringen* – udover tilskuddene fra HFF, således at hestevæddeløbssporten sikres tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre forretningsplanen.
- *Afgiften til staten* – det skal overvejes, om den nuværende statsafgift for hestespil skal opretholdes, eller om den skal tilpasses det øvrige spillemarked. I dag betales 11 % af BSI (stiger til 30 % af BSI ved ca. 800 mio. kr.). På det liberaliserede marked er afgiften 20 % af BSI, og på monopolmarkedet betales ikke statsafgift.
- *Selskabsskat* – det bør overvejes, om der fortsat skal betales selskabsskat.

6. Hestesportens forretningsplan

Som nævnt under punkt 1.4 er det alene DH, der med udgangspunkt i scenarie 2 – se ovenfor under punkt 4.2 – har udarbejdet og indestår for den forretningsplan, som er vedlagt som **Bilag 8.8**.

De væsentligste punkter fra forretningsplanen er:

Grundlaget for forretningsplanen omkring "Ny Dantoto" tager udgangspunkt i L23, og de muligheder hestevæddeløbssporten har fået om afsøgning af alternativ finansiering.

Forretningsplanen påviser, at "Ny Dantoto" kan overdrages fra Danske Spil til hestesporten f.eks. via en grenspaltning, således at "Ny Dantoto" bliver et datterselskab af DH. Derved opnås de synergieffekter mellem sporten og spillet, som er et væsentligt kriterie for positiv udvikling af hestespillet og -sporten.

Analyser fra Data Intelligence har påvist, at der kan realiseres et betydeligt potentiale med spil på heste inden for en overskuelig årrække. Omsætningen kan øges fra ca. 500 mio. kr. i dag til ca. 760 mio. kr. inden for en femårig periode. Indtjeningen vil tilsvarende kunne forøges fra 17 mio. kr. til 58 mio. kr. pr. år.

Det kræves dog, at fem centrale elementer opfyldes:

- Væsentlig udvidelse af både online- og offlinedistributionen

Der skal satses målrettet på en bredere og øget onlinedistribution, således at hestespil kan kommunikerer, foretages og undersøges fra alle webbaserede platforme såsom tablets, mobiltelefoner m.v.

I dag er der 200 fysiske terminaler i Danske Spils regi, der udbyder hestevæddemål. Det søges afdækket, hvorvidt Ny Dantoto på kommercielle vilkår kan udvide distributionsnettet, ligesom det skal undersøges, hvilke alternative kanaler der kan anvendes for at få udbredt den fysiske distribution af hestespillet.

- Øget nordisk samarbejde, med nordiske puljespil på min. 90 % af afviklede løb

I dag afvikles omkring 46 % af de danske hestevæddeløb med til-spil fra de øvrige nordiske lande. Det er hensigten i denne forretningsplan at øge dette antal kraftigt og helst til nærmest 100 %. Dette kræver et positivt samarbejde og koordinering af løbskalendere med især svensk og norsk hestesport. Det er vores klare overbevisning, at denne positive vilje til samarbejde er til stede i disse landes hesteorganisationer.

- Investering i markedsføring for at øge kendskab og interesse for hestespillet

Analysen viser, at kendskabsgraden og interessen for hestespillet ligger på et alt for lavt niveau. Det er derfor planen at investere kraftigt i markedsføring og eksponering af hestesport og -spil. Over de næste fem år er der budgetteret med en investering i markedsføring på omkring 60 mio. kr., hvilket vil gøre hestesporten til en af de mest annoncerede sportsgrene i Danmark.

- Prisfastsætning af Dantoto ved overdragelsen til hestesporten

For at Ny Dantoto skal kunne etablere en ny markedsplatform og opbygge selskabet og interessen for hestespillet, er etableringsomkostningerne ved udspaltningen fra Danske Spil sat til 0 kr.

- Produktudvikling

Der skal i Ny Dantoto være et forøget fokus på udvikling af hestesportens grundprodukter.

Blandt andet bør der ske en forbedring af hestesportens infrastruktur, herunder publikumfaciliteter, baner, bygninger m.v. Det er afgørende, at dette gøres væsentligt mere attraktivt for publikum. DH vurderer, at der ikke er behov for udvikling af spilprodukterne udover den udvikling, der er beskrevet i det udvidede nordiske samarbejde.

Det er planen med Ny Dantoto at skabe et driftsselskab, hvor centrale leveranceområder er "outsourcet" til kompetente underleverandører, således at organisationen forbliver lean, konkurrencedygtig og fleksibel.

Med denne forretningsmodel skabes der mulighed for, at hestevæddeløbssporten inden for 8-10 år vil kunne dække det finansieringsbehov, som beskæringen af den offentlige støtte i L23 har skabt, samt skabe grundlag for en gradvis selvfinansiering der på sigt kan frigøre offentlige midler til andre formål.

I perioden indtil dette opnås vil der være behov for mellemfinansiering – eller fødselshjælp – til Ny Dantoto. Såfremt denne mellemfinansiering ikke findes fra statslige eller kommunale midler, vil massive omlægninger af hestesporten og lukninger af baner ikke kunne undgås.

7. Den videre proces

7.1. Indledning

Der er ifølge arbejdsgruppen behov for at tage politisk stilling til en række problemstillinger, som i vidt omfang også er afgørende forudsætninger for det scenarie, der er valgt, og den forretningsplan DH har udarbejdet.

Det er derfor arbejdsgruppens indstilling, at nedenstående problemstillinger afklares, inden der er grundlag for at træffe de nødvendige beslutninger.

7.2. Problemstillinger

- *Liberalisering* – det fremgår af den aftale, der blev indgået den 11. december 2014 mellem regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti, at aftaleparterne er enige om, at Skatteministeriet skal iværksætte en analyse af de administrative og økonomiske konsekvenser i forhold til en eventuel liberalisering af hestevæddemål. Det bør afklares, om Skatteministeriet måtte anbefale en liberalisering, og at det politisk bliver besluttet at gennemføre en liberalisering af hestespillet. I den sammenhæng er der ligeledes et tidsmæssigt aspekt. Hvis det bliver besluttet at gennemføre det valgte scenarie, er det nødvendigt, at dette sker hurtigst muligt, og de nødvendige ændringer gennemføres. Det kan være katastrofalt for hestesporten, hvis hestesporten først skal afvente en afklaring af en mulig liberalisering.

Det er imidlertid parternes vurdering, at en liberalisering af hestespillet med flere licenshavere er helt urealistisk for hestevæddeløbssporten inden for en kortere årrække. Som beskrevet i potentialeanalysen er puljestørrelserne vigtige for spillet og for spillerne. Med flere udbydere af hestespil vil relativt små puljer blive splittet op i endnu mindre puljer, og produktet vil derfor gevinstmæssigt blive uinteressant for spillerne. På samme måde som med andre spiltyper – Lotto eksempelvis – er det afgørende, at alt spil samles i én pulje for at gøre denne attraktiv.

Det er derfor svært at forestille sig, at en reel liberalisering på såvel kort som lang bane vil komme spillet og sporten til gode. Det forekommer mere realistisk, at man med sporten som ejer af spillet vil få mulighed for at tilbyde hestespil til andre spilaktører. Det vurderes, at der formentlig i højere grad vil være tale om en privatisering end en egentlig liberalisering, som vi har set det med andre produkter som sportsspil, poker og kasino.

- *Værdiansættelse* - endelig værdiansættelse af Dantoto i forbindelse med en eventuel overførsel af hestespillet til hestesporten.
- *Kommercielle forudsætninger* – det er væsentligt at kortlægge onlinespilomsætningen og fastlægge den optimale distributionsmodel – både for så vidt angår onlinedistribution og fysisk distribution.
- *Skattemæssig behandling* – det skal afklares, hvorledes overdragelsen af aktiver og passiver til hestevæddeløbssporten håndteres skattemæssigt.
- *Overdragelse* – det skal endeligt afklares, hvilke eventuelle problemstillinger der er knyttet til en overdragelse af hestespillet og driften heraf til hestesporten. I relation til den fremtidige drift (afvikling) af hestespil vil der skulle ske overførsel af Danske Spils eksisterende leverandør- og it-aftaler vedrørende hestespil. Det skal afklares, om sådanne aftaler er "stand alone"-aftaler, eller om de også dækker andre ydelser, der skal forblive i Danske Spils regi. Under alle omstændigheder forudsættes det, at der

skal indhentes samtykker fra sådanne kontraktparter (medmindre udskillelsen eventuelt gennemføres ved udspaltning af hestespilaktiviteten). Tilsvarende vil gælde i forhold til Danske Spils forhandlere og øvrige distributionsnetværk, hvor hestesporten vil skulle indgå nye aftaler m.v. Endvidere skal det afdækkes, om medarbejdere i Danske Spil vil blive berørt af udskillelsen, og om disse i givet fald måtte blive overført til hestesporten i medfør af Lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. Dette gælder, uanset at hestesporten ikke vil overtage igangværende kontrakter, idet hestesporten vil overtage indtægtsgrundlaget for hestespil i form af licens og adkomsten til hestespillene. Hestesporten vil endvidere skulle sikre et eget distributions- og salgsnetværk.

- *Væddeløbsbanerne* - Hvilke konsekvenser vil de anbefalede scenarier have for de eksisterende væddeløbsbaner? Hvis det anbefalede scenarie gennemføres med de anførte forudsætninger, vil det være muligt at opretholde den nuværende struktur med alle ni baner. Det forudsætter dog, at der udover den lovfæstede støtte til HFF skaffes yderligere finansiering på 20-30 mio. kr. pr. år indtil Ny Dantoto er virksom og kan bidrage til sportens finansiering. Kan denne mellemfinansiering ikke tilvejebringes, vil det blive nødvendigt med banelukninger allerede fra den 1. januar 2016.

Hvis det anbefalede scenarie ikke besluttet sommeren 2015, bliver det nødvendigt med et større antal banelukninger fra den 1. januar 2016.

8. Bilag

8.1. Kommissorium for arbejdsgruppen til undersøgelse af alternative finansieringsmodeller

8.2. Kronologisk oversigt over hestesporten og totalisatorspillet udvikling

8.3. Uddrag af rapport fra Data Intelligence

8.4. Beskrivelse af mulige scenarier

8.5. Scenarie 1 - Status quo

8.6. Scenarie 3 - Liberalisering af hestespillet

8.7. Regulering af hestespillet

8.8. Forretningsplan "Ny Dantoto"